

เอกสารอ้างอิง

- กองทันตสาธารณสุข. 2550. ข้อเสนอแนะแนวทางการให้อาหารเสริมตามวัยสำหรับทารก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- กองโภชนาการ. 2543. คู่มือแนวทางการใช้เกณฑ์อ้างอิงน้ำหนัก ส่วนสูง เพื่อประเมินภาวะการเจริญเติบโตของเด็กไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- กองโภชนาการ. 2547. อาหารลูกวัยแรกเกิด - 12 เดือน. กรุงเทพมหานคร: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- กองโภชนาการ. 2549. รายงานการสำรวจภาวะอาหารและโภชนาการของประเทศไทย ครั้งที่ 5. นนทบุรี: กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้. 2548. รายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคใต้. สงขลา: สำนักพิมพ์ บริษัท ลิมบริเตอร์การพิมพ์ จำกัด.
- นุชสิริ เลิศวุฒิโสภณ. 2552. อาหารเสริมทารกตามวัย การเจริญเติบโตและพัฒนาการ. รายงาน ทบทวนวรรณกรรมและองค์ความรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานสร้างเสริมสุขภาพ.
- ปราณีต ผ่องแผ้ว. 2539. โภชนศาสตร์ชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บริษัทลิฟวิ้ง ทรานส์มีเดีย จำกัด.
- ยุทธ ไกยวรรณ. 2545. พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บริษัทสุวีรียาสาส์น จำกัด.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณ. 2543. สถานะสุขภาพของเด็กปฐมวัยไทย. รายงานการทบทวนองค์ความรู้. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณและพันธ์ทิพย์ สงวนเชื้อ. 2523. การให้อาหารทารกในกลุ่มประชากรภาคใต้. รายงานวิจัยภาควิชาการเวชศาสตร์. คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วินัส สีนทกุล, สุภาณี พุทธเดชาคุ้มและถนอมขวัญ ทวีบุรณ์. 2545. โภชนศาสตร์ทางการพยาบาล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บุญศิริการพิมพ์ จำกัด.
- สาธารณสุขจังหวัดปัตตานี. 2553. จำนวนทารกเกิดในจังหวัดปัตตานี 2552. (ออนไลน์) สืบค้นจาก: <http://sasukpattani.com> [17 สิงหาคม 2554]
- สิริพันธุ์ จุลกรังคะ. 2550. โภชนศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุมาลีกา เปี่ยมมงคล. 2534. โภชนาการชุมชน. ภาควิชาวิทยาศาสตร์การอาหารและโภชนาการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- สำนักโภชนาการ. 2546. ตารางปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำวันสำหรับคนไทย พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- เสาวคนธ์ ภักดี. 2548. พฤติกรรมมารดาในการดูแลโภชนาการบุตรก่อนวัยเรียนที่มีภาวะขาดสารอาหาร: กรณีศึกษาอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เสาวลักษณ์ วงศ์นาค. 2542. การจัดบริการการดูแลเด็กปฐมวัย. ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ไหมสาเคราะห์ บินมะหะหมัดและอุสมาน สารี. 2536. พฤติกรรมการเลี้ยงดูทารก 0-1 ปีของชาวไทยมุสลิมเขตชายแดนภาคใต้. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อุมาพร สุทัศน์วรวิฑู. 2536. อาหารเสริม. เอกสารประกอบการสอนเรื่องอาหารสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร: คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Aggarwal, A., Verma, S., Faridi, M.M.A. and Dayachand. 2008. Complementary feeding- Reasons for inappropriateness in timing, quantity and consistency. *Journal of pediatrics*. 75: 49-53.
- Bentley, M., Gavin, L., Black, M. and Teti, L. 1999. Infant feeding practices of low-income, African-American, adolescent mothers: an ecological, multigenerational perspective. *Journal of social science & medicine*. 49: 1085-1100.
- Branca, F. and Ferrari, M. 2002. Impact of micronutrient deficiencies on growth: the stunting Syndrome. *Annals of nutrition & metabolism*. 46(1): 8-17.
- Dewey, G.K. and Brown, H.K. 2003. Update on technical issues concerning complementary feeding of young children in developing countries and implications for intervention programs. *Journal of food and nutrition bulletin*. 24(1): 7-9.
- Duong, V.D., Binns, W.C. and Lee, H.A. 2005. Introduction of complementary food to infants within the first six months postpartum in rural Vietnam. *Journal of acta paediatrica*. 94: 1714-1720.
- Gibson, R.S., Ferguson, E.L. and Lehrfeld, J. 1998. Complementary foods for infant feeding in developing countries: their nutrient adequacy and improvement. *Journal of clinical nutrition*. 52: 764-770.
- Gibson, R.S. 1990. Principles of nutritional assessment. Oxford university press, New york. 137-153.
- Hotz, C. and Gibson, R.S. 2001. Complementary feeding practices and dietary intakes from complementary foods amongst weanlings in rural Malawi. *Journal de pediatria*. 83(1): 53-58.
- Kalanda, B.F., Verhoeff, F.H. and Brabin. 2006. Breast and complementary feeding practices in relation to morbidity and growth in Malawian infants. *Journal of clinical nutrition*. 60: 401-407.
- Kruger, R. and Gericke, G.J. 2003. A qualitative exploration of rural feeding and weaning practices, knowledge and attitudes on nutrition. *Journal of public health nutrition*. 6(2): 217-223.
- Kudlova, E. and Rames, J. 2007. Food consumption and feeding patterns of Czech infants and toddlers living in Prague. *Journal of clinical nutrition*. 61: 239-247.

- Kung, J.K., Boor, K.J., Ame, S.M., Ali, N.S., Jackson, R.J. and Stoltzfus, R.J. 2009. Bacterial populations in complementary foods and drinking-water in households with children aged 10-15 months in Zanzibar, Tanzania. *Journal of health population nutrition*. 27(1): 41-52.
- Lindsay, C.A., Machado, T.M., Sussner, M.K., Hardwick, K.C. and Peterson, E.K. 2008. Infant-feeding practices and beliefs about complementary feeding among low-income Brazilian mothers: a qualitative study. *Journal of food and nutrition bulletin*. 29(1): 15-24.
- Lutter, K.C. and Rivera, A.J. 2003. Nutritional status of infants and young children and characteristics. *Journal of the nutritional science*. 133: 2941-2949.
- World Health Organization, 2000. Complementary feeding family foods for breastfed children. Department of nutrition for health and development. France. 4-5.
- World Health Organization, 2002. Guiding principles for complementary feeding of the breastfed child. Pan American health organization. Washington DC. 127.
- World Health Organization, 2009. Infant and young child feeding complementary. Pan American health organization. Washington DC. 19-26.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ รูปแบบการให้อาหารสำหรับทารกแรกเกิด - 12 เดือน

คู่มือสัมภาษณ์

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ นี้ใช้สำหรับเก็บข้อมูล เกี่ยวกับรูปแบบการให้อาหารสำหรับทารกแรกเกิด ถึง 12 เดือน เพื่อนำไปประเมินความเหมาะสมของการให้อาหารเสริม สำหรับเด็กที่อาศัย ในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ โดยข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดข้อเสนอแนะในการให้อาหารเสริมที่ เหมาะสมสำหรับพื้นที่ต่อไป

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเด็ก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เลี้ยงดูเด็ก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการให้อาหารเด็ก

อาหารเสริม หมายถึง อาหารที่ทารกได้รับ นอกเหนือจากนมแม่ หรือนมผสม

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่รับผิดชอบจัดเตรียมอาหารและป้อนอาหารให้กับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 12 เดือน เป็นหลัก
ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

1. ผู้สัมภาษณ์ แนะนำตนเองและอธิบายแจ้งวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยกับผู้ให้ข้อมูล ว่าข้อมูลที่ได้ จะนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการกำหนดแนวทางการให้อาหารที่เหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาการขาดสารอาหารในเด็ก ในพื้นที่นี้ต่อไป พร้อมทั้ง บอกว่าข้อมูลที่ได้ จะเป็นความลับ และใช้สำหรับการวิจัย ในครั้งนี้เท่านั้น
2. ผู้สัมภาษณ์ สอบถามข้อมูล ตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้โดยผู้สัมภาษณ์ใส่เครื่องหมาย “/” ลงในกรอบหรือเติมคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง ลงในช่องว่างที่กำหนดให้
3. เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ให้ผู้สัมภาษณ์ทบทวนแบบสัมภาษณ์อีกครั้งว่าทุกข้อมีคำตอบครบถ้วนหรือไม่ และกล่าวคำขอบคุณ พร้อมมอบของที่ระลึกแก่ผู้ให้ข้อมูลที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

Quest1

ID

กลุ่มอายุ แรกเกิด - 6 เดือน 6⁺ ถึง 8 เดือน 8⁺ ถึง 12 เดือน

แบบสัมภาษณ์ รูปแบบการให้อาหารสำหรับทารก อายุ 6-12 เดือน ในจังหวัดปัตตานี
โครงการวิจัย เรื่องรูปแบบการให้อาหารและปัจจัยที่มีผลต่อการให้อาหารเสริมสำหรับเด็กแรกเกิด
ถึง 1 ปี ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเด็ก

- 1) ชื่อ-สกุลของเด็ก.....
- 1.1 เกิดวันที่.....เดือน..... พ.ศ.....
- 1.2 เพศ 1 ชาย 2 หญิง
- 1.3 น้ำหนักแรกเกิด.....กรัม
- 1.4 คลอดโดยวิธี 1 คลอดธรรมชาติ 2 ผ่าท้องคลอด 3 ใช้เครื่องมือช่วยดึงเด็กออก
- 1.5 เด็กเป็นบุตรลำดับที่.....
- 2) เด็กได้รับวัคซีนครบถ้วนตามกำหนดหรือไม่
1. ได้ครบตามกำหนด
2. ไม่ครบตามกำหนด เพราะ.....
- 3) เด็กมีโรคประจำตัวหรือไม่
1. ไม่มี
2. มี ระบุ.....
- 4) ในรอบปีที่ผ่านมามีการเจ็บป่วยบ้างหรือไม่
1. ไม่มี
2. มี คือ
- ไข้ ความบ่อย.....ครั้ง/เดือน/ปี
- หวัด ความบ่อย.....ครั้ง/เดือน/ปี
- ท้องเสีย ความบ่อย.....ครั้ง/เดือน/ปี
- อื่นๆระบุ.....
- .....
- .....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการให้อาหารเด็ก

13) เด็กมีการตมึนมแม่อยู่หรือไม่

1. ไม่ตมึ เพราะ.....
..... (ข้ามไปข้อ 8)

2. ตมึนมอยู่

ชนิดของนม คือ

นมแม่

นมผสม

อื่นๆ ระบุ.....

14) หากเด็กยังมีการตมึนมแม่อยู่ ภายใน 1 วัน เด็กตมึนมวันละ.....ครั้ง

15) ท่านให้เด็กตมึนมชนิดอื่นครั้งละเท่าไร

ชนิดของนม	ปริมาณ		จำนวนครั้งที่กิน/วัน
	นม (ช.ช./ช.ต.)	น้ำ (ออนซ์)	
1. นมผสม ระบุยี่ห้อ.....			
2. นมชั้นหวาน ระบุยี่ห้อ.....			
3. นมชนิดอื่นระบุ.....			

16) ปัจจุบันนี้ เด็กมีการกินอาหารอื่น นอกเหนือจากนม หรือไม่

ไม่มี (จบการสัมภาษณ์)

มี ท่านเริ่มให้อาหารอื่น นอกเหนือจากนม เมื่อเด็กมีอายุ..... เดือน/วัน

17) อาหารเสริมที่ให้ครั้งแรก คือ .....

19) เมื่อวานเด็กได้กินอาหารต่อไปนี้หรือไม่ (ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง พร้อมระบุรายละเอียด)

รายการอาหาร	กิน	ไม่กิน	ระบุชนิดอาหารที่กิน
1.อาหารประเภทข้าว แป้ง เช่น โจ๊ก ข้าวต้ม ก๋วยเตี๋ยว ข้าวหมก ขนมเค้ก ขนมครก ปาท่องโก๋ เป็นต้น			
2.อาหารประเภทเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อไก่ ปลา กุ้ง/หมีก ไข่ ไข่กรอก ลูกชิ้น ตับ ถั่วต่างๆ เป็นต้น			
3.อาหารประเภทผักต่างๆ เช่น ตำลึง ฟักทอง ยอดข้าว อ่อน แครอท ผักกาดขาว ผักบุ้ง เป็นต้น			
4. อาหารประเภทผลไม้ เช่น กล้วยสุก มะละกอสุก มะม่วงสุก ส้ม ลำไย เงาะ ผลไม้ดิบ เป็นต้น			
5. อาหารประเภทไขมัน เช่น น้ำมันพืช น้ำมันจากสัตว์ เนย มาการีน เป็นต้น			
6. อาหารประเภทเครื่องดื่ม เช่น น้ำส้มคั้น ชา โอวัลติน น้ำผลไม้พร้อมดื่ม เป็นต้น			

20) ท่านให้เด็กกินอาหารอื่น ที่นอกเหนือจากนม วันละ กี่มื้อ

1. 1 มื้อ ระบุมื้ออาหาร.....
2. 2-3 มื้อ ระบุมื้ออาหาร.....
3. 4-6 มื้อ ระบุมื้ออาหาร.....

21) เด็กเคยแพ้อาหารเสริมชนิดใดบ้างหรือไม่

1. ไม่เคย
2. เคย ระบุ 1. นมวัว
2. ไข่ขาว
3. ถั่วลิสง
4. อาหารทะเล
5. อื่นๆระบุ.....

22) อาหารเสริมส่วนใหญ่ ท่านได้มาด้วยวิธีใด

1. ซื้อเป็นส่วนใหญ่ (ไปข้อ 25)
2. ทำเองเป็นส่วนใหญ่
3. ซื้อกับทำเองพอๆกัน
4. อื่นๆระบุ.....

23) ท่านปรุงอาหารเสริมสำหรับเด็กแยกจากอาหารของสมาชิกอื่นๆในครอบครัวหรือไม่

1. แยก เพราะ.....
2. ไม่แยก เพราะ.....

24) ท่านเติมสารปรุงแต่งใดบ้างลงในอาหารเสริมสำหรับเด็ก (ระบุปริมาณ)

สารปรุงแต่ง	ปริมาณ	*หมายเหตุ
☐ 1. เกลือ		
☐ 2. น้ำตาล		
☐ 3. ซีอิ๊ว		
☐ 4. น้ำปลา		
☐ 5. ผงชูรส		
☐ 5. อื่นๆระบุ		

25) ท่านมีวิธีเตรียมอาหารให้เด็กอย่างไร

1. เตรียมพอดีมือ (ข้ามไปข้อ 28)
2. เตรียมเผื่อมืออื่นๆ 1 มือ
3. เตรียมเผื่อมืออื่นๆ 2 มือ
4. เตรียมเผื่อทั้งวัน
5. อื่นๆระบุ.....

26) ถ้าอาหารเสริมเหลือจากที่เด็กกิน ท่านมีวิธีการเก็บอย่างไร

1. เก็บในตู้เย็น   2. เก็บในตู้กับข้าว
3. อื่นๆ ระบุ.....

27) เมื่อท่านนำอาหารเสริมที่เหลือจากมือก่อน มาให้เด็กกิน ท่านจัดเตรียมอาหารนี้อย่างไร

1. ให้เด็กกินได้เลย
2. อุ่นก่อน โดยการ (ระบุวิธีการอุ่น).....
3. อื่นๆ ระบุ.....

28) ท่านล้างวัตถุดิบเพื่อนำไปประกอบอาหารเสริมให้เด็กได้อย่างไร

วัตถุดิบ	วิธีล้าง			
	(1) แช่น้ำ	(2) ล้างผ่านน้ำ	(3) วิธีที่ 1+2	(4) อื่นๆระบุ
ผัก				
ผลไม้				
เนื้อสัตว์				

29) ที่มาของวัตถุดิบหลักในการประกอบอาหารสำหรับเด็ก ถ้าเลือกมากกว่า 1 วิธีให้ระบุชนิดของอาหารด้วย

ประเภทวัตถุดิบ	วิธีล้าง		
	ชื่อ	เพาะปลูก/เลี้ยง	จากธรรมชาติ
อาหารประเภทข้าว			
อาหารประเภทเนื้อสัตว์			
อาหารประเภทผลไม้/ผัก			

30) ขณะป้อนอาหารเสริมให้เด็ก ท่านปฏิบัติอย่างไร

รายการ	ความถี่ในการปฏิบัติ		
	ไม่เคยทำ	นานๆครั้ง	บ่อยครั้ง
1. ป้อนอาหารตามเวลา แม้ว่าเด็กยังไม่หิว			
2. ป้อนอาหารเมื่อเด็กหิว และหยุดป้อนเมื่อเด็กอิ่ม			
3. รู้สึกโมโห และจะไม่ป้อนอาหารให้เด็ก หากเด็กงอแงไม่ยอมกินอาหารที่เตรียมให้			
4. บังคับให้เด็กกินอาหารที่เตรียมมาให้หมดทุกครั้ง			
5. ป้อนอาหารให้เด็กไปด้วย ให้เด็กเล่นหยิบอาหารกินเองไปด้วย			
6. รีบๆป้อนอาหารให้เด็กเสร็จเร็วๆเพราะมีงานอื่นต้องทำ			
7. พุดคุย หาของเล่น เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ กระตุ้นให้เด็กรับประทาน			
8. มีการสบตากับเด็ก ในขณะที่ป้อนอาหาร แสดงออกถึงความรัก			
9. ให้ขนม/ของเล่น เป็นรางวัลเมื่อเด็กยอมกินอาหาร			
18. หากเด็กไม่ยอมกินอาหาร จะปรับเปลี่ยนส่วนประกอบของอาหารเด็กให้แตกต่างไปจากเดิมในมือถัดไป			

ได้ทบทวนแบบสัมภาษณ์แล้ว ข้อมูลครบถ้วน ลงชื่อ ..... ผู้เก็บข้อมูล

ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ปัจจัยที่มีผลต่อการให้อาหารทารก

คู่มือสัมภาษณ์

โครงการวิจัย เรื่อง รูปแบบการให้อาหาร และปัจจัยที่มีผลต่อการให้อาหารเสริมสำหรับเด็กแรกเกิด ถึง 1 ปี ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ นี้ใช้สำหรับเก็บข้อมูล เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการให้อาหารสำหรับเด็กอายุแรกเกิดถึง 12 เดือน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดกลยุทธ์ในการปรับปรุงพฤติกรรมการให้อาหารที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กทารกในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เลี้ยงดูเด็ก

ส่วนที่ 2 ความรู้ของผู้เลี้ยงดูเด็กในการให้อาหารที่เหมาะสมสำหรับเด็กแรกเกิด ถึง 1 ปี

ส่วนที่ 3 ทักษะของผู้เลี้ยงดูเด็กในการให้อาหารที่เหมาะสมสำหรับเด็กแรกเกิด ถึง 1 ปี

อาหารเสริม หมายถึง อาหารที่ทารกได้รับ นอกเหนือจากนมแม่ หรือนมผสม

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่รับผิดชอบจัดเตรียมอาหาร และป้อนอาหารให้กับเด็ก ที่มีอายุ แรกเกิด -12 เดือน เป็นหลัก

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

1. ผู้สัมภาษณ์ แนะนำตนเองและอธิบายวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยกับผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งบอกว่าข้อมูลที่ได้ จะเป็นความลับ และใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น
2. ผู้สัมภาษณ์ สอบถามข้อมูล ตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้โดยผู้สัมภาษณ์ใส่เครื่องหมาย “ / ” ลงในกรอบหรือเติมคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง ลงในช่องว่างที่กำหนดให้
3. เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ให้ผู้สัมภาษณ์ทบทวนแบบสัมภาษณ์อีกครั้งว่า ทุกข้อมีคำตอบครบถ้วนหรือไม่ และกล่าวคำขอบคุณ พร้อมมอบของที่ระลึกแก่ผู้ให้ข้อมูลที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

Quest 2

กลุ่มอายุ 0 ถึง 6 เดือน 6+ ถึง 8 เดือน 8+ ถึง 12

ID

แบบสัมภาษณ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการให้อาหารเด็กทารก

โครงการวิจัย เรื่อง รูปแบบการให้อาหาร และปัจจัยที่มีผลต่อการให้อาหารเสริมสำหรับเด็กแรกเกิด ถึง 1 ปี ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เลี้ยงดู

- 1) ชื่อ-สกุล.....เกี่ยวข้องกับเด็กเป็น.....
- 2) ที่อยู่ บ้านเลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดปัตตานี
เบอร์โทรศัพท์.....
- 3) อายุ.....ปี
- 4) สถานภาพสมรส
 1. สมรส อยู่ด้วยกัน 2. หย่าร้าง 3. คู่สมรสเสียชีวิตแล้ว 4. โสด
- 5) ระดับการศึกษาสูงสุด
 1. ไม่ได้เรียน 2. ประถมศึกษา 3. มัธยมศึกษา
 4. ปวช. ปวส. 5. ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป
- 6) อาชีพ
 1. แม่บ้าน 2. รับจ้างทั่วไป 3. รับราชการ รัฐวิสาหกิจ
 4. ค้าขาย 5. เกษตรกรรม 6. ประมง
 7. อื่นๆ ระบุ .....
- 7) ผู้ที่มีรายได้เลี้ยงครอบครัว จำนวน ..... คน

ลำดับ	อาชีพ	รายได้โดยประมาณ (บาท/เดือน/วัน)
รายได้รวม		

8) ข้อมูลสมาชิกในบ้านเดียวกัน มีสมาชิกทั้งหมด ..... คน

ลำดับ	เพศ	อายุ	ความสัมพันธ์กับเด็ก

9) ท่านเคยไปอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมาก่อนหรือไม่

1. ไม่เคย

2. เคยอบรม ..... ครั้ง

ครั้งที่	ชื่อเรื่องที่อบรม	ระยะเวลา (วัน)	สถานที่/ผู้อบรม

10) แนวทางการจัดอาหารเสริมให้กับเด็กที่ใช้อยู่ทุกวันนี้ ท่านได้รับความรู้ หรือคำแนะนำจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ญาติผู้ใหญ่ในบ้าน

2. เพื่อนบ้าน

3. หมอตำแย/หมอยาในหมู่บ้าน

4. เจ้าหน้าที่อนามัย/พยาบาล/หมอ

5. อสม.

6. จากประสบการณ์ที่ได้จากการเลี้ยงลูกคนก่อนๆ

7. ศึกษาจากหนังสือ

8. จากโทรทัศน์ วิทยุ

11) แหล่งข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการดูแลด้านอาหาร โภชนาการทารกที่มีในชุมชนของท่าน เป็นอย่างไร

แหล่งข้อมูล	ความพร้อมในการให้บริการ	ท่านมีความเข้าใจและได้รับประโยชน์จากข้อมูลที่ได้รับ	ความยากง่ายในการเข้ารับบริการ
1. เจ้าหน้าที่อนามัย	☐ มีระบบการให้คำแนะนำ ☐ ไม่มี ☐ ให้คำแนะนำเมื่อมีการสอบถาม	☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย	☐ ง่ายมาก ได้ทันทีเมื่อต้องการ ☐ ยุ่งยาก ใช้เวลานาน
2. เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล	☐ มีระบบการให้คำแนะนำ ☐ ไม่มี ☐ ให้คำแนะนำเมื่อมีการสอบถาม	☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย	☐ ง่ายมาก ได้ทันทีเมื่อต้องการ ☐ ยุ่งยาก ใช้เวลานาน
3. อสม.	☐ มีระบบการให้คำแนะนำ ☐ ไม่มี ☐ ให้คำแนะนำเมื่อมีการสอบถาม	☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย	☐ ง่ายมาก ได้ทันทีเมื่อต้องการ ☐ ยุ่งยาก ใช้เวลานาน
4. สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น แผ่นพับ หนังสือ	☐ มีระบบการให้คำแนะนำ ☐ ไม่มี ☐ ให้คำแนะนำเมื่อมีการสอบถาม	☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย	☐ ง่ายมาก ได้ทันทีเมื่อต้องการ ☐ ยุ่งยาก ใช้เวลานาน
5. เสียงตามสายในหมู่บ้าน	☐ มีระบบการให้คำแนะนำ ☐ ไม่มี ☐ ให้คำแนะนำเมื่อมีการสอบถาม	☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย	☐ ง่ายมาก ได้ทันทีเมื่อต้องการ ☐ ยุ่งยาก ใช้เวลานาน

12) ท่านต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการให้อาหารเสริมที่เหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละวัย หรือไม่

1. ต้องการ เพราะ .....

.....

2. ไม่ต้องการ เพราะ .....

.....

13) หากท่านจะรับคำแนะนำเกี่ยวกับการให้อาหารเสริมหรือการเลี้ยงดูเด็ก ท่านจะขอข้อมูลจากแหล่งใด (ให้เรียงลำดับจากแหล่งข้อมูลที่ท่านที่เชื่อมั่นที่สุด ไปหาน้อยที่สุด 1= มากที่สุด และ 6 = น้อยที่สุด)

- ..... เจ้าหน้าที่สถานเอนามัย
- ..... เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล
- ..... หมอตำแย หรือ หมอแผนโบราณประจำหมู่บ้าน
- ..... อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
- ..... สื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ หนังสือ ที่นำเสนอความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงเด็ก
- ..... คนเฒ่าคนแก่ ในหมู่บ้าน

14) มีอาหารชนิดใดบ้างที่เชื่อว่าเป็นอาหารต้องห้ามสำหรับเด็ก (ปกติ/ป่วย)

- 1. ไม่มี
  - 2. มี ระบุ .....
- เพราะ .....
- .....
- .....

15) ท่านคิดว่า อาหารที่บุตรหลานท่านรับประทานมีคุณค่าทางอาหารครบถ้วนสำหรับเด็กหรือไม่

- 1. ครบถ้วน เพียงพอ
  - 2. ไม่ครบถ้วน เพราะ .....
- .....

16) อุปสรรคสำคัญในการจัดหาอาหารที่มีคุณค่าทางอาหารสำหรับบุตร-หลาน ของท่านคืออะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. ไม่มีเวลาเตรียมอาหาร
- 2. มีเงินไม่พอซื้อวัตถุดิบ/อาหารที่ดีให้เด็ก
- 3. ไม่ทราบว่าจะเตรียมอาหารอย่างไร
- 4. วิธีการเตรียมอาหารเสริมเด็กมีความยุ่งยาก
- 5. เด็กที่ดูแลเป็นเด็กที่เลือกกินอาหาร ไม่ค่อยยอมรับประทานอาหาร
- 6. อื่น ๆ ระบุ .....
- 7. ไม่เคยมีอุปสรรคในการให้อาหารเสริมสำหรับเด็ก

ส่วนที่ 2: ความรู้ของผู้เลี้ยงดูเด็กในการให้อาหารที่เหมาะสมสำหรับเด็กแรกเกิด ถึง 1 ปี
ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถาม และตัวเลือกให้ผู้ให้ข้อมูลฟัง และให้เลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว
ให้เขียนวงกลมรอบตัวอักษรที่ตรงกับคำตอบที่ได้

1. ท่านคิดว่าข้อความในข้อใด ถูกต้องที่สุด
  - ก. เด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง 4 เดือน ควรจะให้ดื่มนมแม่ หรือนมผสมเพียงอย่างเดียว ไม่ควรได้รับอาหารชนิดอื่น
  - ข. เราจะเริ่มให้อาหารเสริมกับเด็กทารกเมื่อเห็นว่าเด็กร้องหิว หรือมีอาการแสดงว่า กินนมไม่อิ่ม
  - ค. เราจะให้เด็กกินปลา ต่อเมื่อเด็กพูดคำว่าปลาได้
  - ง. เด็กอายุ 6 เดือน ควรได้รับอาหารเสริมวันละ 3 มื้อ
2. ข้อใด เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาการเจริญเติบโตล่าช้า ในเด็กช่วงอายุ 1 – 6 เดือน มากที่สุด
  - ก. ได้รับนมไม่เพียงพอ
  - ข. ได้รับอาหารเสริมไม่เพียงพอ
  - ค. เป็นหวัดบ่อย
  - ง. ไม่ได้ฉีดวัคซีน
3. อาหารที่ไม่เหมาะสมกับเด็กอายุ 11 เดือน คือข้อใด
  - ก. ข้าวบดละเอียด
  - ข. มะละกอบดเป็นชิ้นเล็ก ๆ
  - ค. ไข่ไก่
  - ง. ดับไก่อ
4. การจัดอาหารเสริมที่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุ 8-9 เดือน คือ ข้อใด
  - ก. ให้เด็กกินอาหารเสริมวันละมื้อ
  - ข. อาหารที่ให้เด็กกินทุกชนิดต้องบดให้ละเอียด หรือ กึ่งเหลว เพื่อป้องกันการสำลัก
  - ค. อาหารเสริมที่จัดให้เด็กควรให้มีอาหารครบทั้ง 5 หมู่ใน 1 วัน
  - ง. ถูกทุกข้อ
5. สิ่งที่จะบ่งบอกว่า เด็กได้รับสารอาหารจากอาหารเสริมในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย คือ ข้อใด
  - ก. เด็กไม่ร้องกวน นอนหลับนาน
  - ข. เด็กกินอาหารที่เตรียมให้หมดทุกครั้ง
  - ค. เด็กมีน้ำหนัก ส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์
  - ง. ถูกทุกข้อ
6. อาหารชนิดใดที่ไม่ควรจะให้กับเด็กอายุ น้อยกว่า 7 เดือน
  - ก. ไข่ขาว
  - ข. ปลา
  - ค. ข้าวกล้องบด
  - ง. ดับ
7. อาหารชนิดใด ที่มีสารอาหารสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการเจริญเติบโต
  - ก. ฟักทอง ตำลึง ดับไก่อ
  - ข. ไข่ไก่ ปลา เนื้อไก่อ
  - ค. ข้าว ขนมหัง กวยเตี๋ยว
  - ง. มะละกอ ส้ม กลัวย

8. อาหารในข้อใด ที่มีสารอาหารที่ช่วยป้องกันโรคโลหิตจาง ในปริมาณมากที่สุด
- ก. ดับ เครื่องใน
  - ข. เนื้อสัตว์ต่าง ๆ
  - ค. ข้าวกล้อง
  - ง. มะละกอ ฟักทอง
9. ข้อใด **ไม่เป็นสาเหตุ** ที่ทำให้เด็กมีอาการท้องเสียจากการกินอาหารเสริม
- ก. การใช้ภาชนะใส่อาหารที่ไม่สะอาด
  - ข. การหันวัตถุคียบก่อนทำการล้าง
  - ค. การไม่อุ่นอาหารที่เหลือเก็บไว้ ก่อนนำมาป้อนให้เด็ก
  - ง. การไม่ล้างมือ ก่อนเตรียมอาหารให้เด็ก
10. วิธีการใด ที่ลดจำนวนเชื้อโรคที่ปนเปื้อนขวดนมได้มากที่สุด
- ก. ลวกขวดนมในน้ำเดือด
  - ข. กลั้วขวดนมด้วยน้ำร้อน
  - ค. ล้างขวดนมด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ
  - ง. ทุกวิธีสามารถลดเชื้อโรคได้พอ ๆ กัน

ส่วนที่ 3: ทศนคติของผู้เลี้ยงดูเด็กในการให้อาหารที่เหมาะสมสำหรับเด็กแรกเกิด ถึง 1 ปี

ผู้สัมภาษณ์อ่านรายละเอียดในแต่ละข้อให้กับผู้ให้ข้อมูลฟัง แล้วให้เลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ ทำเครื่องหมาย “ / ” ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบที่ได้

ข้อ	รายการ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
1	อาหารเสริมที่ให้เด็กกินนอกเหนือจากนม จะเป็นอะไรก็ได้ ที่เด็กกินแล้วไม่อแง หลับนาน			
2	เด็กแรกเกิด ถึง 4 เดือน ที่กินอาหารอื่นๆ ร่วมกับนม ทำให้เด็กเจริญเติบโตไม่เต็มที่			
3	เด็กอายุ 6-7 เดือน ที่กินเนื้อสัตว์ ปลายามาก ๆ จะทำให้เป็นพยาธิ หรือเป็นซาง			
4	เด็กแรกเกิด ถึง 6 เดือน สามารถกินนมแม่อย่างเดียวได้ โดยไม่ต้องกินอาหารอื่นเสริมเลย หากแม่มีสุขภาพดี น้่านมมาก			
5	เมื่อเด็กกินอาหารอื่นๆ ได้เต็มที่ ก็ไม่จำเป็นต้องให้เด็กกินนมต่อไปแล้ว			
6	อาหารเสริมที่มีจำหน่ายในท้องตลาดในราคาแพง ๆ เป็นอาหารที่มีคุณค่าทางอาหารสูง			
7	เด็กอายุ 9 เดือน กินนมแม่ หรือนมผสมเพียงอย่างเดียว โดยไม่ต้องกินอาหารเสริม ก็เติบโตเต็มที่			
8	เด็กอายุ 10-12 เดือน ให้กินอาหารเสริมวันละ 3 มื้อก็เพียงพอแล้ว			
9	อาหารเสริมสำหรับเด็กทารก <u>ไม่จำเป็น</u> ต้องมีอาหารให้ครบ 5 หมู่ก็ได้			
10	เด็กอ้วน หรืออ้วนเกินไป ไม่ได้หมายความว่า เป็นเด็กที่มีสุขภาพดี			
11	หากจะนำอาหารเสริมที่เหลือเก็บจากมือเช้า ไปให้เด็กกินในมือเที่ยง จะต้องอุ่นอาหารก่อนทุกครั้ง			
12	การทำอาหารเสริมสำหรับเด็กที่มีคุณค่าทางอาหารสูงนั้น มีขั้นตอนการเตรียมที่ยุ่งยาก ทำเองลำบาก			
13	การใช้วิธีการบังคับให้เด็กกินอาหาร เป็นเรื่องจำเป็น ในกรณีที่เด็กไม่ยอมกินอาหารเสริม เพราะเป็นทางเดียวที่ช่วยให้เด็กกินอาหารได้หมด			
14	วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น สามารถนำมาทำเป็นอาหารเสริมที่มีคุณค่าให้กับบุตร-หลานของเราได้			
15	นมแม่ มีคุณประโยชน์สำหรับเด็ก <u>ไม่แตกต่าง</u> จากนมผสม			
16	ครอบครัวที่มีรายได้น้อย เป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดเตรียมอาหารเสริมที่มีโภชนาการสูงสำหรับบุตร-หลานของเรา			
17	อาหารเสริมกึ่งสำเร็จรูป ที่ผลิตในชุมชน จะได้รับการยอมรับจากชาวบ้านในชุมชนมากกว่าอาหารเสริมที่มีจำหน่ายในท้องตลาด			
18	การผลิตอาหารเสริมกึ่งสำเร็จรูปโดยชุมชน และจำหน่ายในชุมชน โดยได้รับความช่วยเหลือจากนักวิชาการ จะช่วยแก้ปัญหาเด็กได้รับอาหารเสริมไม่เหมาะสมในชุมชนได้			

ได้ทบทวนแบบสัมภาษณ์แล้ว ข้อมูลครบถ้วน ลงชื่อ ..... ผู้เก็บข้อมูล

ภาคผนวก ค แบบฟอร์มบันทึกการประเมินภาวะโภชนาการ

ID

โครงการวิจัย เรื่อง รูปแบบการให้อาหาร และปัจจัยที่มีผลต่อการให้อาหารเสริมสำหรับเด็กแรกเกิดถึง 1 ปี
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ชื่อ-สกุล..... เพศ ชาย หญิง

วัน/เดือน/ปี ที่เก็บข้อมูล.....

วัน เดือน ปี เกิด..... อายุ.....ปี.....เดือน

โรคประจำตัว ไม่มี

มี ระบุ.....

น้ำหนักที่ชั่งได้.....กิโลกรัม

ความยาวที่วัดได้ ครั้งที่ 1.....เซนติเมตร ครั้งที่ 2.....เซนติเมตร

ความยาวเฉลี่ย.....เซนติเมตร

ประเมินผลภาวะโภชนาการ

1. น้ำหนักตามเกณฑ์อายุ (WA)

ปกติ

น้ำหนักค่อนข้างน้อย

น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์

น้ำหนักค่อนข้างมาก

น้ำหนักมากกว่าเกณฑ์

2. ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ(HA)

ปกติ

ค่อนข้างเตี้ย

เตี้ย

ค่อนข้างสูง

สูง

3. น้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง (WH)

สมส่วน

ค่อนข้างผอม

ผอม

ท้วม

เริ่มอ้วน

อ้วน

